

Nr 243.

Av herr **Jonsson** i Eskilstuna m. fl., om viss ändring i 21 kap.
3 § lagen om delning av jord på landet.

I Lag 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (den s. k. ensittarelagen) föreskrives att i fall av tvist om förrättningsmännens utslag är ägodelningsrätt första besvärinstans. Emot denna bestämmelse finnes, enligt vår mening, ingenting att invända, om det förhölle sig så, att vid sammansättning av ägodelningsrätt nödig hänsyn måste tagas till den omständigheten, att rätten skall döma också i ensittaremål. Men så är icke fallet.

Lekmanneelementet i vår rättsskipning måste, enligt vår åsikt, ha till uppgift att i vidaste mening företräda menig mans rättsuppfattning. Om denna åsikt är allmän, så bör det också stå klart, att i en huvudsakligen av lekmän bestående domstol, som skall döma i ensittaremål, den jordlösa landsbygdsbefolkningens syn på den grundläggande åskådningen i ensittarelagen i någon mån finge bli företrädd. Någon garanti i det syftet lämnar emellertid icke föreskriften om ägodelningsrätts sammansättning. Denna föreskrift återfinnes i 21 kap. 3 § i lagen av den 18 juni 1926 om delning av jord å landet. Där heter det, att »valet (av ägodelningsnämndemän) verkställes genom valmän, som på föranstaltande av ägodelningsdomaren utses å kommunalstämma av de i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigade, som *där äga eller innehava jordbruksfastighet*». Med denna bestämmelse om rösträttens inskränkning är det ganska väl sörjt för, att i realiteten ett konservativt jordägareintresse får ett dominerande inflytande i ägodelningsrätten. Domstolen får en ensidig sammansättning; den ena parten i en tvist om inlösen enligt ensittarelagen är säkert företrädd i domstolen men ingalunda alltid den andra. Exempel kunde anföras.

Det bör bemärkas, att motsvarande inskränkande rösträttsbestämmelser icke förekomma, då köping, som utgör egen kommun, skall utse ombud för val av ägodelningsnämndemän. Icke heller är någon inskränkning i rösträtten föreskriven för val av ledamöter till den domstol, som i stad utgör ägodelningsrätt. Varför den inskränkande bestämmelsen skall vara nödvändig för de rena landsbygdskommunerna är svårt att förstå. I bemälda jorddelningslags 21 kap. 2 § är det utsagt, att ägodelningsnämndemän böra vara med ortens förhållanden väl förtrogna och *lantbrukskunliga* män. Denna föreskrift bör kunna räcka för att man skall vara säker om att sakkunskapen får sin behöriga plats.

En lagändring, som ger rum också för ensittarens uppfattning, är påkallad. Syftet kan uppnås om man i oförmälda kapitel 3 stryker

satsen »som där äga eller innehava jordbruksfastighet». Vill man, efter en sådan strykning, ha ökad garanti för att sakkunskapen i lantbruk icke blir skjuten åt sidan, kan man i samma kapitel § 2 föreskriva, att två tredjedelar av nämnden skall bestå av i lanthushållning kunniga.

De omformuleringar av paragraferna, som kunna vara nödiga för att nå det syfte, undertecknade önska, äger givetvis lagutskottet bättre möjligheter än vi att företaga.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i 21 kap. 3 §
i Lag 18 juni 1926 om delning av jord på landet, att satsen
»som där äga eller innehava jordbruksfastighet» strykes.

Stockholm den 21 januari 1933.

Conrad Jonsson.

C. J. Johansson.

Erik Lundbom.
